

A 2010/2011. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
második forduló

MAGYAR IRODALOM

FELADATLAP

Munkaidő: 300 perc (feladatlap: 60 perc, zárthelyi pályamunka: 240 perc)
Elérhető pontszám: 100 pont (feladatlap: 20 pont, zárthelyi pályamunka: 80 pont)

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűkkel ki kell tölteni a versenyző adatait tartalmazó részt! A munkalapokra nem kerülhet sem név, sem más megkülönböztető jelzés, kizárólag a versenyző számjele, amelyet minden munkalapra rá kell írni!

Minden versenyző **csak az általa választott témához tartozó feladatlapot** oldja meg! **A megoldáshoz íróeszközön kívül más segédeszköz (az alaplómű, vagy más forrás) nem használható!** Javítás csak a hibásnak vélt szöveg áthúzásával és a jónak vélt megoldás fölé- vagy melléírásával történhet, kifestőt tilos alkalmazni! Durva vagy súlyos helyesírási hibáért pontlevonás jár. Az üresen hagyott részeket át kell húzni a dolgozatban!

A feladatlap beadása után **a zárthelyi pályamunka elkészítéséhez íróeszközön kívül kizárólag a választott irodalmi mű (művek) szövege használható, egyéb segédanyag (kézirat, szakirodalom, jegyzet stb.) nem.** Minden versenyzőnek **az általa választott témában kell kidolgozni a pályamunkát** a helyszínen kapott tisztázati lapokon!

A munka végén **minden dolgozatlapot a borítólapon** kell elhelyezni, és azzal együtt kell beadni.

A VERSENYZŐ ADATAI

A versenyző kódszáma:

A versenyző neve: ..... oszt.: .....

Az iskola neve: .....

Az iskola címe: ..... irsz. .... város

..... utca .....hsz.

Megye: .....

A felkészítő tanár(ok) neve: .....

Középiskolai tanulmányait a 13. évfolyamon fejezi be: igen   nem*

*A megfelelő szó aláhúzendő

I. A **Kányádi Sándor költészete** című témakörhöz tartozó feladatlap**1. feladat:**

- a) Kányádi Sándor egy alkalommal Illyés Gyulának ezt vallotta: „...ha olyan idők találnának jönni (s még jöhetnek), hogy megtiltanák, mondjuk Kolozsvár utcáin a magyar szót, akkor elhúzódok, ha lesz, hová, és jó román költőket fordítok magyarra. ...”

Értékelje a vallomást a *művészi feladat* szempontjából!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám: **2**

- b) **Kire** emlékezik Kányádi Sándor; **ki a „megszólított”** az alábbi versekben?
A pontos névért **0,5** pontot kaphat.

A vers címe	A név
T. Á. sírjára	
A kökösi hídon	
Emlék-virrasztó	
Egy csokor orgona mellé	

Elérhető pontszám: **2**

2. feladat:

Az alábbi *helyszínek* Kányádi Sándor életpályájához kapcsolódnak.
Írjon minden helyszínhez **két** információt! (egy információ **0,5** pont)

Kolozsvár	
Budapest	

Elérhető pontszám: **2****3. feladat:** Példák a *zene* és az *irodalom* kapcsolatára Kányádi Sándor művészetében:a) Melyik művét ihlette **Mozart Rekviemje**?b) Melyik versét ihlette **Bartók** egyik alkotása?Elérhető pontszám: **1****4. feladat:**

Határozza meg a következő *fogalmakat*, és írjon egy-egy *cím*-példát
Kányádi Sándor műveiből! (a meghatározás **1** + a cím-példa **0,5** pont)

F o g a l o m	M e g h a t á r o z á s	A konkrét cí m - p é l d a
Haiku		
Portré		

Elérhető pontszám: **3****5. feladat:**

Foglalja össze röviden, *milyen kapcsolatban* állt Kányádi Sándor az alábbiakban felsorolt
személyekkel!

Páskándi Géza	
Püski Sándor	

Elérhető pontszám: **2**

6. feladat:

Értelmezze az alábbi verseket *címük* és *költői üzenetük* összefüggése alapján!
Művenként **2-2** pontot kaphat.

Harangfölirot
(Ars poetica)

azért harang a harang
hogy hívja az élőket
temesse a holtakat
s hogy árvíz jégverés
tűzveszély idején
s hódító horda láttán félreverjék

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Invokáció

Nagyasszonyunk hazánk reménye
tekints a déli féltekére
bús nemzeted csekély paránya
ítélve örök árvaságra
zokogva esd
mint pusztában a zsidókat
hajdan az Úr vezérelj óvjad
segítsd a nyelvben bujdosókat
s vezesd a vándorénekest

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám: **4**

7. feladat:

A „*csillag*” szónak több jelentése is lehet Kányádi Sándor motívumrendszerében.
Nevezzen meg **négyet!** Verscímet nem kell írnia! Jelentésenként **0,5** pontot kaphat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám: 2

8. feladat:

Két idézetet olvashat egymás mellett:

Biblia, Újszövetség, János apostol első levele, 2. rész, 19. vers	Kányádi Sándor: Krónikás ének
„Közülünk váltak ki, de nem voltak közülünk valók; mert ha közülünk valók lettek volna, velünk maradtak volna;...”	„...akik elmentek közülünk nem voltak közülünk valók mert ha közülünk valók lettek volna nem mentek volna el ...”

Magyarázza meg röviden a két idézet **rokonságának** lényegét!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám: 2

FIGYELEM!

A feladatlap megoldása után a témakör alapján kidolgozandó TÉTEL CÍME:

A személyes és a közösségi sors összefonódása Kányádi Sándor költészetében

2. Szilágyi István regényei című témához tartozó feladatlap**1. feladat****Olvasa el figyelmesen a következő irodalomtörténeti megállapításokat!**

A Forrás sorozatban egy rajjal indult írók és költők a hatvanas évek elején a társaság hivatott kritikusanak, Kántor Lajosnak a szavával „hangváltást” idéztek elő az előző nemzedékhez képest. Általánosan elfogadottan: őket (Lászlóffy Aladárt, Szilágyi Domokost, Bálint Tibort, Pusztai Jánost, Hervay Gizellát, Veress Zoltánt, Köntös Szabó Zoltánt, Szilágyi Istvánt és másokat) nemzedékként tartják számon annak ellenére, hogy a nemzedéki kérdéstről írók és esztéták, írók és írók heves vitákat folytattak. Egyikük, Lászlóffy Aladár Király László tanár kérdésére (Utunk, 1976. február 13. 4.l.) azt nyilatkozta, hogy nem programmal fellépő csoportosulásnak, csoportosulás-sorozatnak kell az egymás után szerencsésen egyszerre történő indulásokat nevezni, mert „minden programjuk egymás közelsége, sorsazonossága, világnézet és lélettapasztalat azonossága volt.”

Szilágyiék indulása ugyanannak az irodalmi igénynek felelt meg, mint ami Magyarországon a hatvanas évek első felében a dokumentarista, tényekre koncentráló, hitelességet hangsúlyozó prózát divatossá tette, s amit a sajátos kisregényforma és a szociográfia reprezentált Sánta, Fejes Endre, Hernádi, Somogyi Tóth Sándor és mások műveiben, valamint – többek között – a Magyarország felfedezése – sorozatban. Lélektani igényességük, morális problémafelvetésük hasonló tendenciákat mutatott, mint itthon az évtized második felétől jellemző parabolisztikus, áttételes próza pl. Sánta, Déry írásaiban. Itt is, ott is az illúziótlanabb szembenézést szolgálta a sematizmus ellen ható őszinteség és nyíltabb esztétikai gondolkodás, de a létértelmezés a szocialista perspektívákat nem vonta kétségbe.

Az alábbi szempontok szerint sorolja fel Szilágyi István prózájának két-két jellemző vonását!

Tematikai újítás, érdeklődés:

.....
.....

Az irodalom szerepére vonatkozó önálló értékrend:

.....
.....

A „közelebb az élethez” jelszó:

.....
.....

Új hagyományelv, új világirodalmi minták, új filozófia:

.....
.....

A lélektaniség és a személyiség-központúság és az új kifejezési formák összefüggése:

.....
.....

Elérhető válaszelemként 0.5-0.5 pont,összesen 5 pont

2. feladat**Kapcsoljon információkat az alábbi hívószókhöz!**

Mindazt, ami Szilágyi Istvánról, az 1938-ban született romániai magyar prózaíróról az olvasók megtudhatnak, meghatározottságait bevalló, vele készített interjúkban, műhelytanulmányjaiban és a személyét kitüntető barátok, nemzedéktársak írásaiban lehet olvasni.

A szerző lelki térélményeit alakító földrajzi, társadalmi környezet:

.....
.....

Iskola és inasévek:

.....
.....

Egyetem és barátságok:

.....
.....

Szerkesztői munka:

.....
.....

Elérhető válaszelemként 0,5-0,5 pont,összesen 2 pont

3. feladat

Művészetének karakterjegyeit a történelem- és létmérlegelés adja. Következésképpen tükrözteti az író az adott világ belső ellentmondásait figurái – olykor extrém – megnyilatkozásaiban. Ez a mérlegelés szervezi meg a művek sajátos világképét.

A fent említett világképet jellemzik az alábbi regényelemek. Egyenként öt összefüggéssel mutassa be a szerepüket a Kő hull apadó kútba című regényben!

Kontrasztív szemléletmód:

.....
.....
.....
.....
.....

Szimbólumok:

.....
.....
.....
.....
.....

Esszéisztikus betétek, lírai reflexiók és meditációk:

.....
.....
.....
.....
.....

Atmoszféra:

.....
.....
.....
.....
.....

Az egybeszerkesztés eszköze: tér- és időkezelés

.....
.....
.....
.....
.....

Elérhető: minden igényes, szakszerű válasszal 1-1 pont,összesen 5 pont

4. feladat

A történet feltűnően egyszerű a nagy terjedelmű Agancsbozót című regényben. Foglalja össze tömören a regény meséjét!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Elérhető pontszám: 2 pont

5. feladat**Értelmezze az Agancsbozót három világrendjét jelképező metaforákat!****A Nagy Rököny rendje:**

.....

.....

.....

A Velünk Rendelkező Szándék:

.....

.....

.....

A Góré és a gyár:

.....

.....

.....

Elérhető: minden jó válasszal 1-1 pont, összesen 3 pont**6. feladat****Milyen magyar vagy világirodalmi művekkel (szerző, cím) állíthatók párhuzamba Szilágyi István regényei?****Nevezzen meg egy-egy példát regényenként, válaszát indokolja!****Kő hull apadó kútba**

.....

.....

Agancsbozót

.....

.....

Hollóidő

.....

.....

Elérhető minden jó válasszal 0.5 pont, összesen 3 pont**FIGYELEM!****A feladatlap megoldása után kidolgozandó TÉTEL CÍME:**

"Az ezüstgyík a legyeket bekapkodja, jóllakik, elalszik a napon. És nem veszi észre, hogy ott köröz fölötte az a sárgaszemű iromba madár."

A nemzedékek túlélési stratégiái a Hollóidő című regényben

3. A Katona József drámai művei című témához tartozó feladatlap

1. feladat

Értelmezze 1-1 mondatban az alábbi fogalmak lényegét:

akció:

.....
.....
.....

dikció:

.....
.....
.....

katarzisz:

.....
.....
.....

Blank-verse, vagy drámai jambus:

.....
.....
.....

Elérhető: válaszemenként 0,5 pont, összesen 2 pont

2. feladat

Foglalja össze tömören (8-10 mondatban) a hivatásos magyar nyelvű színjátszás helyzetét és küldetését a 18-19. század fordulóján! (Válaszában legalább 3 konkrét adat – név, színhely, időszak – szerepeljen, és utaljon a korabeli közönség színházi ízlésére is!)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető: összesen 4 pont

3. feladat

Katona mely művei, átdolgozásai vagy fordításai jelzik a Bánk bán megírása előtt a drámaíró történelmi érdeklődését?

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám: válaszemenként 0,5 -0,5 pont, de összesen legfeljebb 2 pont

4. feladat**Miért hozható összefüggésbe az alábbi szerzők neve a Bánk bánnal?****a) *Bonfini – Heltai Gáspár – Hans Sachs – Grillparzer***

Bonfini:.....

Heltai Gáspár:.....

Hans Sachs:.....

Grillparzer:.....

Elérhető pontszám válaszelemenként 0,5 - 0,5 pont, összesen: 2 pont**b) *Arany János - Gyulai Pál - Illyés Gyula***

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám válaszelemenként 1-1 pont, összesen: 3 pont**5. feladat****a) Nevezzen meg három, a Bánk bán előadását betiltó cenzori indoklást!**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám: 1 pont

b) „*Mi az oka, hogy Magyarországon a Játékszíni Költőmesterség lábra nem tud kapni?*”

Foglalja össze a legfontosabb válaszlelemeket az író tanulmányából!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám válaszlelemenként 0,5 - 0,5 pont, összesen : 3pont

6. feladat

Milyen adaptációkat ismer a Bánk bánból?

a) Opera:

„...dalművében több eredeti magyar zenei gondolat található, mint bármely másban. A magyar zene alkotó elemei benne már plasztikai egésszé alakulnak, s szerző szabadabban mozog az anyagi alakítás terén, mely nem köti meg többé kezeit, sőt szabad rendelkezésére adja magát a formára nézve...” (Részlet Mosonyi Mihály korabeli kritikájából)

A librettó írója: .....

Zeneszerző: .....

Az opera ősbemutatójának ideje (évtizednyi pontossággal) .....

b) Film v. operafilm:

„...A Bánk bán nem csattanókra fölépített színdarab. Cselekménybeli sikert a moziban - a filmromantika szenzációi mellett - nem is várhatunk tőle. Mégis értékes és sikerült vállalkozás volt, mert nemzeti tartalmat népszerűsít. És a Katona szövege sem került sutba. Meg-megjelenik a vásznon a maga csiszolatlan fönségében, mint valami néma orákulum, mely időnként a múltból a néphez szól és intézi a képek mozgását..”

(Zolnai Béla) (Részlet az első film kritikájából)

Az első (néma) film keletkezésének ideje (évtizednyi pontossággal) .....

Egy hangosfilm v. operafilm bemutatása (évtizednyi pontossággal) .....

Alkotók, művészek bármelyik filmből (legalább két nevet említsen)

.....
.....

Elérhető pontszám: válaszemenként 0,5 -0,5 pont, összesen 3 pont

FIGYELEM!

A feladatlap megoldása után kidolgozandó TÉTEL CÍME:

Az indulat motiváló szerepe a Bánk bán szereplőinek döntéseiben

Henry Fielding Tom Jones című regénye témához tartozó feladatlap

1. feladat

Nevezze meg a regénybeli alakokat, és mutassa be, hogyan érvényesül e szereplők jellemábrázolásában a komikum!

Vígjátéki elem	Szereplő neve	Komikus értékszerkezet (Indoklás)
„gutaütött”		
„dominójelmezes hölgy”		
„vadorzó vadőr”		

Helyes válasz – helyes indoklás: 1 pont. **Elérhető: 3 pont**

2. feladat

A regény narrátora nagy író- és festőelődöket idéz meg. Fejtse ki, az alább kiemelt alkotók a regény világát hogyan „alakították”, a hangsúlyozottan tudatos elbeszélő miért tekinti őket példának!

Alkotók	A regényvilágot alakító hatásuk
Hogarth	
Cervantes	
Pope	
Horatius	

Minden jó megoldás 1 pont. **Elérhető: 4 pont**

3. feladat

Henry Fielding Tom Jones című regényét tartja a szakirodalom a tipikus angol vidéket és életet bemutató realista regények előfutárának. Emeljen ki négy elemet, mellyel a fenti állítást alá tudja támasztani, állításait a műből vett példákkal illusztrálja!

„Realista” elemek	Példák a műből

Helyes válasz – helyes példa: 1 pont. **Elérhető: 4 pont**

4. feladat

A kitérők betéttörténetei kicsinyített tükrei vagy ellenpontjai Tom Jones történetének. Emeljen ki egy betéttörténetet, s értelmezze annak a központi cselekményhez való viszonyát! (Két szempontból világítsa meg állítását!)

„Mielőtt továbbhaladnánk, illendőnek tartom közölni az olvasóval, hogy e történet során mindvégig szándékomban van elkalandozni, valahányszor erre lehetőséget látok.”

Kiemelt betéttörténet	Szerepe a Tom Jones-történetben
.....	1..... ....
	2..... ....

Helyes példa: 1 pont. Minden indoklás 1 pont. **Elérhető: 3 pont**

5. feladat

A Tom Jones cselekményébe Fielding saját életének eseményeit, helyszíneit is beleszótta. Említsen négy életrajzi motívumot a regényből!

Életrajzi esemény	Életrajzi adatnak megfelelő regénybeli párhuzam

Minden helyes megoldás: 0,5 pont. **Összesen: 2 pont**

6. feladat

A levél a cselekmény előrehaladásának fontos kelléke. Mutassa be két – a regényben előforduló – levél kiemelésével, milyen szerepe van az írott üzenetnek a hősök sorsának alakulásában?

Levél (Ki írta s kinek?)	Szerepe a hősök életében/sorsának változásában
1.	
2.	

Minden jó válasz: 1 pont. **Összesen: 4 pont**

A feladatlap megoldása után kidolgozandó esszé címe:
Tom Jones „országúti odisszeiája”, avagy az eposzi párhuzamok a komikum szolgálatában

